

เรื่อง ปลาไหลเผือก

รายละเอียด

ปลาไหลเผือก ชื่อวิทยาศาสตร์ *Eurycoma longifolia* Jack จัดอยู่ในวงศ์ปลาไหลเผือก (SIMAROUBACEAE)

สมุนไพรปลาไหลเผือก มีชื่อท้องถิ่นอื่น ๆ ว่า คะนาง ชะนาง (ตราด), กรุงบาดาล (สุราษฎร์ธานี), ไหลเผือก (ตรัง), ตรังบาดาล (ปัตตานี), ตุงสอ ตรังบาดาล เพี้ยก หยกบ่อทอง แสพันชั้น (ภาคเหนือ), หยกบ่อทอง หยกไม่ถึง เอียนต่อน (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ), ปลาไหลเผือก ไหลเผือก (ภาคกลาง), เพี้ยก (ภาคใต้), ตูวอ ming ตูวเบ้า ming (มาเลย์-นราธิวาส), หมุนขึ้น เป็นต้น ส่วนชาวไทยมุสลิมทางภาคใต้จะเรียกต้นปลาไหลเผือกว่า "ตงกัตอาลี" (Tongkat Ali)

สาเหตุที่เรียกสมุนไพรชนิดนี้ว่า "ปลาไหลเผือก" เนื่องจากจากรากของสมุนไพรชนิดนี้มีลักษณะคล้ายกับ

"ปลาไหลเผือก" คือ รากเป็นสีขาว มีลักษณะยาวคล้ายปลาไหลเผือก อีกทั้งยังมีเพียงรากเดียว จึงทำให้บางท้องถิ่นจึงเรียกอีกชื่อว่า "พญารากเดียว"

รากปลาไหลเผือกที่ยังมีอายุหลายปีจะยิ่งมีความยาวมาก ซึ่งบางครั้งอาจยาวได้มากกว่า 2 เมตร ทำให้บางท้องถิ่นที่เรียกว่า "ตริงบาดาล" ส่วนทางอีสานจะเรียกมันว่า **เอียนต่อน** (คำว่า "เอียน" ในภาษาอีสานแปลว่าปลาไหล ส่วนคำว่า "ต่อน" แปลว่าเผือก) แต่ชาวอีสานบางท้องถิ่นที่จะเรียกว่า "หยิกบ่ถอง" ที่เรียกเช่นนั้นก็เพราะมีเรื่องเล่าตรงกันว่าในสมัยก่อนผู้ที่เจอกรบจะต้องพกปลาไหลเผือก (ที่ผ่านการปลุกเสกแล้ว) ติดตัวไปด้วย เพราะถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และก่อนเข้าสู่สนามรบก็นำมาเคี้ยวกิน จะทำให้มีเรี่ยวแรงและพลังกำลังในการรบ ทำให้อยู่ยงคงกะพัน จึงได้ชื่อ หยิกบ่ถอง อีเฒ่าหนังยาน เพราะมีความหมายว่าหนังเหนียว ผิวหนังไม่มีความรู้สึกใด ๆ

ลักษณะของปลาไหลเผือก

ต้นปลาไหลเผือก จัดเป็นไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก ลำต้นตั้งตรง มีความสูงตั้งแต่ 1-10 เมตร เปลือกต้นเป็นสีน้ำตาล แตกกิ่งก้านน้อย กิ่งอ่อนมีขนสีน้ำตาล ก้านใบออกจากลำต้นตรงส่วนปลายของลำต้น เรียงกันหนาแน่นช่วงปลายกิ่ง กิ่งก้านสั้นเป็นกระจุกที่ปลายยอดของลำต้น เป็นไม้กลางแจ้ง รากมีลักษณะกลมโตสีเขียวและยาว ขยายพันธุ์ด้วยวิธีการใช้เมล็ด และวิธีการตอนกิ่ง จัดเป็นพรรณไม้กลางแจ้งที่ต้องการน้ำและความชื้นสูง เจริญเติบโตได้ดีในดินทุกประเภท มักพบขึ้นกระจายทั่วไปตามป่าเบญจพรรณ ป่าดิบแล้ง ป่าดิบชื้น และป่าเต็งรัง ที่ระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลจนถึงประมาณ 700 เมตร

รากปลาไหลเผือก รากมีลักษณะยาวและห้อยลึกลงไปได้ดิน กลมโต สีขาวนวล รากยังมีอายุหลายปีก็ยิ่งยาวมาก โดยอาจมีความยาวได้มากกว่า 2 เมตร รากมีรสขมและเมื่อเมาเล็กน้อย ใช้เป็นยาสมุนไพร

ใบปลาไหลเผือก ใบเป็นใบประกอบแบบขนนกปลายคี่ ออกเรียงเวียนจากลำต้น ใบประกอบมีความยาวได้กว่า 35 เซนติเมตร มีใบย่อยประมาณ 8-13 คู่ ออกเรียงตรงข้ามหรือเกือบตรงข้าม ลักษณะของใบเป็นรูปใบหอกแกมรูปไข่กลับหรือเป็นรูปขอบขนานแกมรูปไข่เรียวยาว ใบย่อยมีขนาดกว้างประมาณ 1-3 เซนติเมตรและยาวประมาณ 5-10 เมตร ปลายใบแหลม โคนใบมน ส่วนขอบใบเรียบ ใบมีเส้นแขนงใบข้างละประมาณ 8-12 เส้น เส้นใบเห็นได้ไม่ชัดเจน เส้นกลางใบนูนเล็กน้อยด้านบนและนูนเด่นด้านล่าง แผ่นใบหนาคล้ายแผ่นหนัง ผิวใบด้านบนเรียบเป็นมัน ส่วนด้านล่างใบมีขนอยู่ประปราย ไม่มีก้านใบย่อย ส่วนก้านช่อยาวประมาณ 7-15 เซนติเมตร

ดอกปลาไหลเผือก ออกดอกเป็นช่อแบบแยกแขนง โดยจะออกเป็นกระจุกที่ซอกใบและปลายกิ่ง เป็นช่อพวงใหญ่ มีความยาวได้ถึง 30 เซนติเมตร ดอกเป็นแบบแยกเพศอยู่บนต้นเดียวกันหรือเป็นแบบแยกเพศแต่อยู่ต่างต้นกัน ที่ดอกจะมีขนสั้นและขนละเอียดเป็นต่อมกระจาย ทั้งบริเวณก้านช่อดอก ก้านดอก ใบประดับ และ

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

กลีบเลี้ยงมีขนขึ้นประปรายและมีขนต่อมเป็นกระจุก ดอกมีกลีบดอก 5 กลีบ ลักษณะเป็นรูปใบหอกหรือรูปขอบขนานแกมรูปไข่ และเป็นสีม่วงปนแดง มีขนาดกว้างประมาณ 2 มิลลิเมตรและยาวประมาณ 4-5 มิลลิเมตร กลีบดอกจะแยกออกจากกันอย่างอิสระ ดอกมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 6-7 มิลลิเมตร ดอกมีเกสรเพศผู้ประมาณ 5-6 ก้าน มีความยาวประมาณ 1.5-2.5 มิลลิเมตร อยู่ติดสลับกับกลีบดอก โคนก้านชูอับเรณูมีรยางค์และมีขน ส่วนเกสรเพศผู้ที่เป็นหมันในดอกเพศเมียจะมีขนาดเล็ก ยาวประมาณ 0.5 มิลลิเมตร ส่วนดอกเพศเมียรังไข่จะอยู่เหนือวงกลีบ มี 5-6 คาร์เพล แยกออกจากกัน ในแต่ละอันจะมีช่อง 1 ช่อง มีออวุล 1 เม็ด ก้านเกสรเพศเมียจะเรียวยาว เชื่อมกันหรือแนบชิดติดเหนือรังไข่ประมาณ 1 มิลลิเมตรและยาวประมาณ 2 มิลลิเมตร ส่วนยอดเกสรเป็นรูปโล่ มีแฉกประมาณ 5-6 แฉกชี้ขึ้น ยาวประมาณ 1 มิลลิเมตร ส่วนใบประดับจะมีลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยมขนาดเล็ก ยาวประมาณ 1 มิลลิเมตร ร่วงได้ง่าย ส่วนกลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ ลักษณะเป็นรูปสามเหลี่ยม มีขนาดกว้างประมาณ 1 มิลลิเมตรและยาวประมาณ 2 มิลลิเมตร หลอดกลีบเลี้ยงสั้น ที่โคนเชื่อมติดกันเล็กน้อย และก้านยอดยาวประมาณ 7 มิลลิเมตร โดยจะออกดอกในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเดือนมกราคม

ผลปลาไหลเผือก ออกผลเป็นพวงหนึ่งพวงจะมีผลประมาณ 5 ผลย่อย ลักษณะของผลย่อยเป็นรูปทรงกลม ทรงรี หรือเป็นรูปไข่ มีขนาดกว้างประมาณ 0.8-1.2 เซนติเมตรและยาวประมาณ 1-2 เซนติเมตร เปลือกนอกบาง กลางผลมีร่องตื้น ๆ ตามยาว ส่วนผนังผลชั้นในมีลักษณะแข็ง ผลเมื่อแก่จะเป็นสีแดงถึงสีม่วงดำ และก้านผลยาวประมาณ 3 มิลลิเมตร ภายในผลมีเมล็ด 1 เมล็ด ลักษณะของเมล็ดปลาไหลเผือกเป็นรูปรี

สรรพคุณของปลาไหลเผือก

1. รากใช้เป็นยาบำรุงกำลัง บำรุงร่างกาย คนเดินป้านิยมกันนัก เพราะจะช่วยทำให้ร่างกายแข็งแรง อุดหนุน ช่วยคลายอาการปวดเมื่อย ป้องกันและรักษาไข้ป่าในระหว่างการเดินทาง (ราก)^{[1],[7]} ส่วนทางภาคใต้จะใช้ทั้งแก่นและรากนำมาต้มกับน้ำกินวันละ 3-4

ครั้ง และช่วงก่อนนอนเป็นยาได้ปั้งยอดที่ช่วยบำรุงกำลังและบำรุงสมรรถภาพทางเพศ ทำให้เลือดไหลเวียนดี (แก่นและราก)

2. ใช้เป็นยาบำรุงโลหิต (ไม่ระบุส่วนที่ใช้ แต่เข้าใจว่าเป็นส่วนของราก)

3. ช่วยรักษาความดันโลหิตสูง (ราก)

4. รากมีรสขม เมื่อเมาเล็กน้อย ใช้เป็นยาถ่ายพิษต่าง ๆ ทุกชนิด ถ่ายฝีในท้อง ถ่ายพิษไข้ พิษเสมหะ และโลหิต (ราก) รากปลาไหลเผือก ใช้ผสมกับรากย่านางแดงและพญายา นำมาฝนกับน้ำกินเป็นยาขับพิษ (ราก)

5. รากใช้ต้มกับน้ำดื่มเป็นยาแก้ไข้ทุกชนิด แก้ไข้เรื้อรัง เป็นยาลดไข้ แก้ไข้มาลาเรีย ไข้จับสั่น ตัดไข้ทุกชนิด ตามตำรับยาจะใช้รากแห้งหนักประมาณ 8-15 กรัมหรือครั้งละ 1 กำมือ นำมาต้มกับน้ำดื่มก่อนอาหาร วันละ 2 ครั้ง เข้าและเย็น (ราก) การใช้เป็นยาตัด

- ใช้ให้ใช้รากแห้งนำมาหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ ประมาณ 1 กำมือ แล้วนำมาต้มกับน้ำดื่มก่อนอาหาร เช้าและเย็น (ราก) ส่วนทางภาคใต้จะใช้รากต้มกินเพื่อป้องกันและรักษาไข้ป่า (ราก)
6. เปลือกลำต้นนำมาต้มเอาน้ำกินเป็นยาแก้ไข้จับสั่น แก้ไข้สันนิบาต แก้ไข้พิษ ไข้ทรพิษ แก้ไข้เหือดหัด ไข้กาฬ นกนางแอ่น (เปลือกต้น)
  7. ช่วยขับเหงื่อ (ราก)
  8. สำหรับผู้ป่วยโรคเอดส์มักจะติดเชื้อได้ง่ายและเป็นไข้อยู่บ่อย ๆ ก็อาจจะใช้รากของต้นปลาไหลเผือกนำมาต้มกินก็ได้ (ราก)
  9. ช่วยแก้วัณโรค วัณโรคระยะบวมขึ้น แก้กาฬโรค (ราก)
  10. ใช้รากปลาไหลเผือก รากโลดทะนงแดง และพญาไฟ นำมาฝนกับน้ำกินเป็นยาทำให้อาเจียน ใช้เลิกเหล้า (ราก)
  11. รากใช้ภายนอกเป็นยาพอกแก้อาการปวดศีรษะ (ราก)
  12. ช่วยแก้ต่อมทอนซิลอักเสบ แก้อาการเจ็บคอ (ราก)
  13. ช่วยรักษาโรคคอกพอก ด้วยการใช้ตำรับยาสามราก (ดูด้านล่าง) นำมาฝนกับน้ำมะนาว ใส่เกลือทะเล เดิม น้ำใส่ขวดไว้ใช้กินต่างน้ำประมาณ 2 เดือน อาการคอกพอกก็จะค่อย ๆ ยุบไป จนหายเป็นปกติ (ราก)
  14. ตำรายาไทยใช้รากเป็นยาแก้ลม (ราก)
  15. ช่วยแก้พิษสำแดง (ไม่ระบุส่วนที่ใช้ แต่เข้าใจว่าเป็นส่วนของราก)
  16. รากใช้ฝนกับน้ำกินหรือฝนกับน้ำปูนใสกินเป็นยาแก้อาการปวดท้อง แก้อาการปวดท้องอย่างแรงจากโรค ภาวะพาหะหรือภาวะอาหารอักเสบเฉียบพลัน (ราก) ช่วยแก้ท้องมาน ท้องร่วง (ราก)
  17. ช่วยแก้อาการท้องผูก (ราก)
  18. ช่วยแก้ฝีในท้อง ฝีในอก (วัณโรค) ด้วยการใช้ปลาไหลเผือกนำมาเคี้ยวกินได้เลย หรือจะนำมาต้มกินก่อน อาหารเช้าและเย็นก็ได้ (ราก)
  19. รากใช้เป็นยาขับพยาธิ (ราก)
  20. รากใช้ผสมกับรากผักติ้วและหญ้าแห้วหมู นำมาต้มกับน้ำดื่มเป็นยาแก้บัสสาวะขัด (ราก)
  21. เปลือกลำต้นนำมาต้มเอาน้ำกินเป็นยาแก้เบาพิการ (เปลือกต้น)
  22. ในประเทศมาเลเซียจะใช้รากเป็นยาเพิ่มสมรรถภาพทางเพศและเป็นยาบำรุงหลังการคลอดบุตร (ราก)
  23. ช่วยขับถ่ายน้ำเหลือง (ราก)
  24. รากใช้ภายนอกเป็นยาพอกปิดบาดแผลพุพอง (ราก)
  25. ใช้แก้ฝี แผลพุพอง แผลเรื้อรัง ให้ใช้รากผสมกับน้ำปูนใสแล้วนำมาใช้ทา (ราก)
  26. ต้นและรากนำมาต้มกับน้ำหรือแช่ในน้ำ ใช้อาบแก้ผื่นคันที่เกิดจากการแพ้อากาศหรือจากการแพ้สารเคมี (ต้น

และราก)

27. ใช้รักษาผิวหนังที่เกิดจากการติดเชื้อ (ราก)

28. ช่วยบรรเทาอาการผื่นคันบริเวณผิวหนัง (ราก)

29. รากใช้เป็นยาแก้พิษทุกชนิด พิษจากแมลงสัตว์กัดต่อย พิษผึ้งทั้งภายนอกและภายใน (ราก)

30. ทางภาคใต้จะใช้รากต้มกินเป็นยาแก้อาการปวดเมื่อย แก้ปวดทั่วไป ปวดข้อ ปวดตามร่างกาย แก้บวม แก้บิด (ราก) แก้โรคปวดเอว (ราก)

31. ช่วยรักษาโรคอัมพาต (ราก) รากปลาไหลเผือกจัดอยู่ในตำรับ "ยาประสะเหมือดคน" ซึ่งเป็นตำรับยาแก้ไข้แก้ร้อนใน และเป็นส่วนประกอบในตำรับ "ยาจันทร์ลีลา" หรือ "ยาจันทร์ลีลา" (โกฐสอ, โกฐเขมา, โกฐจุฬา ลัมพา, จันทร์แดง, จันทร์เทศ,

เถาอระเพ็ด, ลูกกระดอม, รากปลาไหลเผือกอย่างละ 4 ส่วน และพิมเสนอีก 1 ส่วน นำมาบดเป็นผง ทำเป็นยาเม็ดขนาด 500 มิลลิกรัม ใช้กินเวลามีไข้ครั้งละ 2-4 เม็ด ทุก ๆ 4 ชั่วโมง) เป็นตำรับที่มีสรรพคุณเป็นยาแก้ไข้ตัวร้อน แก้หวัด แก้ไข้เปลี่ยนฤดู

และยังอยู่ในตำรับ "ยาแก้ไข้ห้าราก" อีกด้วย (ราก)

32. รากปลาไหลเผือกจัดอยู่ในตำรับ "ยาสามราก" ซึ่งประกอบไปด้วยพญารากเดี่ยว (รากปลาไหลเผือก), รากโลดทะนง และรากฮังฮ้อน (พญารากไฟ) โดยเป็นตำรับยาที่มีสรรพคุณทำให้อาเจียนและถ่าย ใช้เป็นยาล้างพิษสารเสพติด ใช้บำบัดผู้ป่วยที่ติดยา

เสพติด ช่วยแก้อาการลงแดงจากยาเสพติดได้ (ตามข้อมูลระบุว่าให้ใช้รากทั้งสามนำมาฝนกับน้ำมะนาวกินก่อนอาหาร เข้าและเย็น หรืออาจต้มกับน้ำดื่มก็ได้) (ราก)

33. รากใช้ผสมในตำรับ "ยาจันทร์ลีลา" ซึ่งเป็นตำรับยาแก้ไข้ รักษาอาการชัก (ราก)

34. นอกจากนี้รากปลาไหลเผือกยังมีสรรพคุณอื่น ๆ อีก เช่น คุณสมบัติการต้านโรคของอาการภูมิแพ้ต่าง ๆ ด้านเซลล์มะเร็ง ด้านเชื้อไวรัส ฆ่าเชื้อมาลาเรีย และความดันโลหิตสูง ซึ่งเป็นที่นิยมกันมากในมาเลเซีย

หมายเหตุ : การใช้รากตาม [3] ให้ใช้รากแห้งประมาณ 8-15 กรัม นำมาต้มเอาน้ำดื่มทุกเช้าและเย็น

ข้อมูลทางเภสัชวิทยาของปลาไหลเผือก

1. รากปลาไหลเผือกมีฤทธิ์ต้านมาลาเรีย ลดไข้ ลดระดับน้ำตาลในเลือด ลดความวิตกกังวล ออกฤทธิ์กระตุ้นความรู้สึกทางเพศในหนูทดลองตัวผู้ มีความเป็นพิษต่อเซลล์มะเร็ง ช่วยต้านการก่อเกิดเนื้องอก^[2] และมีสารต้านการอักเสบ

2. **ฤทธิ์ในการลดระดับความดันเลือด** จากการใช้สารสกัดจากรากปลาไหลเผือก ที่สกัดด้วยแอลกอฮอล์ 50% แล้วนำไปทดลองด้วยวิธีการฉีดเข้าไปในหลอดเลือดของสุนัข พบว่าไม่สามารถลดความดันโลหิตได้

3. **ฤทธิ์การต้านแพ้** จากการสกัดสารจากรากสดของต้นปลาไหลเผือกด้วยแอลกอฮอล์ 50% ในความเข้มข้นถึง 0.01 กรัมต่อซีซี แล้วทำการทดลองกับลำไส้ของหนูตะเภาที่ตัดแยกจากลำตัว พบว่าทำให้กล้ามเนื้อเรียบเกิดการคลายตัว และยังสามารถต้านฤทธิ์ของ Histamine ได้อีกด้วย
4. **ฤทธิ์ต้านมะเร็งและเชื้อ HIV** จากการตรวจสอบเบื้องต้นสำหรับฤทธิ์การต้านมะเร็งพบว่า สารสกัดจากรากปลาไหลเผือกเป็นพิษต่อเซลล์มะเร็งปอดและมะเร็งเต้านม นอกจากนั้นยังมีฤทธิ์ในการต้านเชื้อเอชไอวีอีกด้วย
5. มีข้อมูลระบุว่าสมุนไพรชนิดนี้มีสารฟลาโวนอยด์ (Flavonoid) ที่มีฤทธิ์เป็นสารต่อต้านอนุมูลอิสระ (Antioxidance)
6. **ฤทธิ์ลดไข้** จากการสกัดสารจากรากแห้งของต้นปลาไหลเผือกด้วยแอลกอฮอล์ 50% แล้วทำการทดลองให้สารสกัดที่ได้ผ่านทางสายยาเข้าช่องท้องของกระต่ายทดลองที่ถูกกระตุ้นด้วยยีสต์ให้เป็นไข้ พบว่าไม่มีผลต่อการลดไข้เลย
7. **ฤทธิ์ต้านเชื้อมาลาเรีย** รากพบสารออกฤทธิ์ที่มีรสขมในกลุ่ม quassinoids ได้แก่ eurycomanone, eurycomanol, eurycomalactone ซึ่งทั้งสามชนิดนี้มีฤทธิ์ในการฆ่าเชื้อและยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อมาลาเรียชนิดฟัลซิพารัม (Plasmodium falciparum) ในหลอดทดลอง และจากการสกัดสารที่เปลือกรากแห้ง ด้วยแอลกอฮอล์ 50% พบว่ามีฤทธิ์ในการยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อมาลาเรียชนิด Plasmodium falciparum ได้ดีเช่นเดียวกับสารที่สกัดด้วยน้ำ
8. **ฤทธิ์เพิ่มสมรรถภาพทางเพศ** ได้มีการศึกษาทดลองทั้งหนูทดลองสูงอายุ ในหนูที่มีอายุปานกลาง และในหนูหนุ่มที่ยังไม่เคยมีเพศสัมพันธ์ พบว่า สารสกัดจากรากปลาไหลเผือกสามารถช่วยปลูกเร้าอารมณ์ทางเพศ เพิ่มความทนทานในการมีเพศสัมพันธ์ได้ดีและนานกว่าหนูในกลุ่มควบคุม แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มีการศึกษานี้ในคนถึงประสิทธิผลของสมุนไพรชนิดนี้
9. **ฤทธิ์กระตุ้นการสร้างฮอร์โมนเพศชาย** มีการศึกษาพบว่า สารสกัดจากรากสามารถช่วยกระตุ้นการสร้างฮอร์โมนเพศชาย หรือ Testosterone ได้ จนนำไปสู่การจดสิทธิบัตรสารเคมีและวิธีการสกัด โดยมีสรรพคุณในการช่วยเพิ่มกล้ามเนื้อและเพิ่มความแข็งแรงของนักกีฬา
10. **ความเป็นพิษ** จากการทดสอบความเป็นพิษเฉียบพลันของสารสกัดจากรากปลาไหลเผือกด้วยเอทานอล 50% โดยให้หนูทดลองกินในขนาด 10 กรัมต่อน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม (คิดเป็น 1,786 เท่า เมื่อเปรียบเทียบกับขนาดที่ใช้รักษาในคน) และทำการทดลองโดยการฉีดเข้าทางใต้ผิวหนังของหนูทดลองในขนาด 10 กรัมต่อน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม ไม่พบว่ามีอาการเป็นพิษ ซึ่งสอดคล้องกับกองวิจัยทางแพทย์ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ที่รายงานว่ามีพิษ แต่อีกข้อมูลจากหนังสือพจนานุกรมสมุนไพรไทย (ดร.วิทย์ เทียงบุญธรรม) ได้ระบุว่าเมื่อใช้ "สารสกัดชนิดหนึ่ง" (ไม่ได้ระบุว่าชนิดไหน) ที่สกัดด้วยแอลกอฮอล์ แล้วทำการฉีดเข้าไปใต้ผิวหนังและทางช่องท้องในขนาด 10 กรัมต่อน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม พบว่าเกิดเป็นพิษในหนูถีบจักรทดลอง คือทำให้เกิดอาการ

ชักกระตุก หายใจถี่ และทำให้หัวใจหยุดเต้นในท่าบีบตัว

ประโยชน์ของปลาไหลเผือก

1. ในสมัยก่อนมีความเชื่อว่าปลาไหลเผือกเป็นของศักดิ์สิทธิ์ นักรบในสมัยโบราณนิยมกันนัก เพราะเชื่อว่าจะทำให้หนังเหนียว อยู่ยงคงกระพัน และช่วยบำรุงพลังกำลังได้อย่างดีเยี่ยม
2. รากปลาไหลเผือกมีสรรพคุณในการล้างพิษ จึงถูกนำมาใช้เป็นยาล้างพิษยาเสพติด เพื่อช่วยบำบัดผู้ติดยาเสพติด แก้อาการลงแดงจากยาเสพติด โดยจะใช้อยู่ในรูปของตำรับ "ยาสามราก" อันประกอบไปด้วยรากปลาไหลเผือก รากโลดทะนงแดง และต้นฮ้าง
ฮ้าง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นสมุนไพรถอนพิษทั้งสิ้น
3. ปัจจุบันมีผลิตภัณฑ์อาหารเสริมสำเร็จของผงรากปลาไหลที่บรรจุในแคปซูล (ขนาด 400 มิลลิกรัม) เพื่อการบำรุงสมรรถภาพทางเพศ ซึ่งประสิทธิภาพนั้นก็ขึ้นอยู่กับอายุและร่างกายของผู้รับประทาน (แนะนำให้กินก่อนอาหารเช้า และให้กิน 2 วัน หยุด 2 วัน หรือทุก 3 วัน หรือกินวันเว้นวัน)
4. สารสกัดจากสมุนไพรปลาไหลเผือกได้รับการจดสิทธิบัตรเป็นของสหรัฐอเมริกาอยู่หลายสิทธิบัตร เช่น สิทธิบัตรการปรับระดับฮอร์โมนเพศชายด้วยการใช้ปลาไหลเผือก สิทธิบัตรสารเคมีที่มีฤทธิ์ในการกระตุ้นฮอร์โมนเพศชาย สิทธิบัตรในการเป็นยาทา
ภายนอกเพื่อเพิ่มระดับของฮอร์โมนเพศชายและฮอร์โมนเร่งการเจริญเติบโต สิทธิบัตรในการเป็นส่วนประกอบและวิธีการในการเพิ่มกล้ามเนื้อ เพิ่มความแข็งแรง เพิ่มสมรรถภาพของนักกีฬา การลดไขมันและนำไปสู่การลดน้ำหนัก สิทธิบัตรในการเป็นยาเพิ่ม
สมรรถภาพทางเพศในรูปแบบของแคปซูลและยาเม็ด และสิทธิบัตรในการเป็นส่วนประกอบของสารสกัดจากพืชที่ใช้รักษาอาการหัวล้านในเพศชาย
5. จากการต่อยอดจากผลงานวิจัยจนเกิดการจดสิทธิบัตรอีกหลายฉบับ จึงทำให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศ โดยจะเป็นสินค้าที่อยู่ในรูปของอาหารเสริมและเครื่องดื่มเป็นหลัก ซึ่งจะใช้ปลาไหลเผือกเป็นส่วนประกอบหลัก ในการ
ผลิตสินค้ามากกว่า 100 ชนิด โดยทั้งหมดจะเน้นไปที่คุณสมบัติทางด้านการเสริมสมรรถภาพทางเพศเป็นหลัก และอาจกล่าวได้เป็นไวอากร้าจากธรรมชาติกันเลยทีเดียว
นอกจากนี้ปลาไหลเผือกยังมีสรรพคุณอื่น ๆ อีกหลายอย่าง ซึ่งเป็นคำโฆษณาจากสินค้าที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเสริมปลาไหลเผือกทั้งหลายบนเว็บไซต์ (เพียงแต่ผู้เขียนยังหาแหล่งอ้างอิงของสรรพคุณส่วนนี้มายืนยันไม่ได้ จึงไม่ขอยืนยันความถูกต้องของข้อมูลนะครับ แนะนำว่าควรใช้วิจารณญาณประกอบไปด้วยครับ) เช่น ช่วย

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เพิ่มภูมิคุ้มกัน ต่อด้านอนุมูลอิสระ ด้านความเครียดและลดความกังวล ชะลอความเสื่อมหรือความแก่ชราของร่างกาย เพิ่มการไหลเวียนของโลหิต บำรุงร่างกายให้แข็งแรง ช่วยเพิ่มพลังงาน เสริมสร้างกล้ามเนื้อ ลดอาการเมื่อยล้า แก้อาการอ่อนเพลีย แก้อาการเมารถ นอนไม่หลับ มีอาการไอเรื้อรัง รักษาโรคเลือด โรคเบาหวาน ช่วยลดระดับน้ำตาลในเลือด รักษาโรคความดันโลหิตสูง โรคภูมิแพ้ ไมเกรน โรคปอด โรคตับ โรคเกี่ยวกับทางเดินอาหาร โรคกระเพาะอาหาร กระเพาะอาหารอักเสบ กินของแสลง อาหารเป็นพิษ แก่ดกขาว ประจำเดือนดำ แก้อาการปวดมดลูก ลดสภาวะวัยทองทั้งชายและหญิง สร้างสมดุลให้กับฮอร์โมนเพศหญิง ช่วยกระตุ้นการสร้างฮอร์โมนเพศชาย ช่วยเพิ่มจำนวนสเปิร์มในน้ำอสุจิ เพิ่มความแข็งแรงและความคล่องตัวในการเคลื่อนไหวของสเปิร์ม บำรุงสเปิร์มและไข่กระดูก ช่วยบำรุงไต แก้น้ำเหลืองไม่ดี แก้ประดงต่าง ๆ แก้งูสวัด แก้สะเก็ดเงิน แก้เส้นเอ็นอักเสบ แก้อาการปวดฟัน ปวดข้อ ปวดเข่า ปวดหลัง ปวดเอว ปวดกระดูก มือเท้าชา ข้อเสื่อมรูมาติกเกาต์ แก้อาการปวดข้อของสตรีในวัยหมดประจำเดือน เป็นอัมพฤกษ์เริ่มแรก เป็นมะเร็งเริ่มแรก โบราณว่าเป็นยาสำหรับใช้รักษาโรคได้ 108 ชนิด และได้ระบุวิธีการใช้รักษาอาการต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. เบาหวาน ความดันโลหิต ให้รับประทานยาแคปซูลครั้งละ 2 แคปซูล วันละ 2 ครั้ง เข้าและเย็น หรือให้ใช้รากแห้งนำมาต้มกับน้ำกิน
2. ริดสีดวงจมูกและริดสีดวงทวาร ให้รับประทานยาแคปซูลครั้งละ 2 แคปซูล วันละ 2 ครั้ง เข้าและเย็น สำหรับริดสีดวงทวารถ้าหัวโผล่ออกมาก็ให้ทำเป็นยาทาด้วย
3. แก้ปวดฟัน ให้ใช้ยาผงนำมาอุดฟันที่มีอาการปวดแล้วอมไว้ประมาณ 5 นาที อาการปวดจะหายไป
4. แก้หอบหืด ให้ใช้ยาผงบดกับน้ำข้าวข้าว ใช้กิน 1 แก้ว หรือใช้ต้มกินเช้าและเย็น
5. โรคกระเพาะอาหาร ให้ชงยาผงบดกับน้ำเปล่า 1 แก้ว ใช้กินก่อนอาหารวันละ 3 แก้ว
6. หากกินของแสลง อาหารเป็นพิษ หรือมีอาการเบื่ออาหาร นอนไม่หลับ มีอาการอ่อนเพลีย เมารถ ไอเรื้อรัง ให้ใช้ยาผงชงกับน้ำอุ่นดื่ม 1 แก้ว
7. งูสวัด ให้ใช้ยาผงผสมกับน้ำมะนาว แล้วนำมาใช้ทาขอบแผลอย่างช้า ๆ
8. สะเก็ดเงิน ให้ใช้ยาผงผสมกับมะนาวแล้วนำมาทาบริเวณที่เป็น
9. แก้พิษต่าง ๆ เช่น ตะขาย แมงป่อง ปลาตุ๊ก ฝี่ ผดผื่นคัน ให้ใช้ผงผสมกับน้ำมะนาวนำมาแล้วจะหาย
10. บ้างวารสขมจากรากจะสามารถทำให้การหลั่งน้ำลายเพิ่ม กระตุ้นทำให้ออยากอาหาร

ข้อควรระวังในการใช้สมุนไพรปลาไหลเผือก

1. หากเพิ่งใช้สมุนไพรปลาไหลเผือกในรูปของยาผงครั้งแรก แนะนำว่าให้ใช้ในปริมาณที่น้อยกว่าที่แนะนำก่อนแล้วค่อย ๆ เพิ่มปริมาณการใช้ เพื่อหลีกเลี่ยงผลข้างเคียงที่อาจตามมา
2. เนื่องจากรากปลาไหลเผือกมีเป็นสมุนไพรที่มีพิษเบื่อเมา การนำมาใช้จึงต้องระวัง เพราะสำหรับบางคนแล้ว

เมื่อกินเข้าไปก็อาจทำให้เกิดอาการปวดเมื่อย วิงเวียนศีรษะ หรือมีไข้อ่อน ๆ หากมีอาการดังกล่าวก็ให้หยุดรับประทานแล้วดื่มน้ำเยอะ ๆ จนกว่าอาการ

จะหายไป และทางที่ดีควรเริ่มกินในปริมาณน้อย ๆ ก่อน แล้วค่อย ๆ เพิ่มปริมาณตามคำแนะนำ

3. การใช้เพื่อเป็นยาเพิ่มสมรรถภาพทางเพศนั้น ไม่ควรกินยามงเกิน 1 กรัม (1,000 มิลลิกรัม) ต่อวัน และไม่ควรรใช้ติดต่อกันเป็นเวลานานเกินกว่า 1 เดือน แต่ให้ใช้และหยุดในระยะเวลาเท่ากัน ๆ

4. การใช้ในปริมาณที่สูงเกินไปและติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน จะก่อให้เกิดผลข้างเคียงของแอนโดรเจน ทำให้ต่อมลูกหมากโตและทำให้เกิดอาการนอนไม่หลับได้

5. แม้ว่าสมุนไพรมากหลาย ๆ ชนิด จะนำมาดองกับเหล้าเพื่อเป็นยาบำรุงกำลัง แต่สำหรับสมุนไพรมากหลายชนิดนี้ไม่ควรนำมาดองกับเหล้ากิน เนื่องจากมีสารอัลคาลอยด์ที่เป็นพิษอยู่ ซึ่งเป็นสารที่สามารถละลายได้ดีในแอลกอฮอล์

คำสำคัญ : ปลาไหลเผือก

ที่มา : <https://medthai.com/>

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2020-06-04

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1660&code_db=610010&code_type=01